

Nr 500.

Av herr Nihlfors m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 134, angående lönegradsplacering för viss biträdes- och hålkortspersonal.

I proposition nr 134 har Kungl. Maj:t till riksdagen framlagt förslag angående lönegradsplacering för bl. a. hålkortspersonal.

Rörande formerna för beredningen av denna lönefråga bör noteras, att förslaget icke är grundat på förhandlingar, att berörda sammanslutningar endast beretts tillfälle avgiva yttranden över den i propositionen berörda departementspromemorian samt att civildepartementet efter ärendets slutbehandling endast låtit informera om sitt ställningstagande.

Rörande löneställningen för hålkortspersonal bör understrykas, att förslaget uteslutande vilar på muntliga förfrågningar hos enskilda företag och kommunala institutioner och att de härpå grundade ställningstagandena icke rönt tilltro hos direkt berörda myndigheter, som genomgående redovisat en kritisk inställning till förslaget. De kompletterande undersökningar, som med anledning härav i form av nya »muntliga förfrågningar» verkstälts inom civildepartementet, uppges i propositionen ha givits vid handen, att lönerna »i stort sett» icke understiger de på den allmänna arbetsmarknaden tillämpade lönerna för hålkortspersonal. Departementschefen har vid sitt ställningstagande därvid icke fäst avseende vid vad pensionsstyrelsen anfört om att lönerna »visat sig alltför låga för att möjliggöra för styrelsen att förvärva och behålla arbetsledare och operatörer av tillfredsställande kvalitet». Vidare förbigås utan kommentar socialstyrelsens yttrande, att konkurrenssvårigheter föreligger »oaktat löneställningen på lång sikt synes förmånligare i statlig tjänst» och statistiska centralbyråns uttalade svårigheter, som anses bero på att »lönerna i enskild tjänst är mer differentierade än i statlig tjänst». Departementschefens uppfattning, »att de statliga lönerna för hålkortspersonal icke behöver nivåmässigt ändras», verifieras alltså icke av de berörda myndigheternas erfarenheter och aktuella bedömning av situationen. Framhållas må, att pensionsstyrelsen och statens lönenämnd funnit departementets utredning om löneförhållandena för hålkortspersonal i enskild tjänst »alltför knapphändig». Det synes icke uteslutet, att orsaken till skiljaktigheterna mellan myndigheternas samfällda, på praktiska erfarenheter grundade uppfattningar och civildepartementets på de muntliga förfrågningarna grundade ställningstaganden står att finna i ett systematiskt felslag i departementsmaterialet, beroende på att vederböran-

de enskilda företag önskat skydda den egna konkurrenskraften genom att icke särskilt framhålla de enskilda företagens differentieringsmöjligheter.

Det synes oss icke tillfredsställande, att hålkortspersonalens lönefråga ägnats en så negativ behandling, som skett i propositionen, och vi förmenar, att en nivåmässigt oförändrad bottengradsplacering bort förenas med en förstärkt befordringsstandard, varigenom de av myndigheterna redovisade svårigheterna att behålla kvalificerad personal i betydande utsträckning skulle minska. Då komplikationerna synes sammanhånga med verkningarna av de enskilda företagens fria och statens bundna lönesättningsprinciper, synes en med hänsyn härtill riktig problemlösning i detta fall kunna erhållas genom tillämpning av ett något friare lönesystem, lämpligen ett högstlönesystem, som inom vissa bestämda gränser skapar viss rörelsefrihet för myndigheterna. Detta bör i det aktuella fallet innefatta tillämpning för den yngre rekryteringspersonalen av den för skriv- och kontorsbiträden gällande reglerade befordringsgången med möjlighet för myndighet att, sedan slutstadiet i reglerad befordringsgång uppnåtts, kunna placera särskilt kvalificerad personal och annan personal sysselsatt med arbetsuppgifter av viss svårighetsgrad i lönegrad Ce 10.

För maskinoperatörerna framhålles i departementspromemorian, att lönestrukturen hos de icke statliga arbetsgivarna icke är lika klar som för stanspersonalen. Promemorian klarlägger emellertid, att löneläget ligger högre vid kommunala institutioner och vid försäkringsbolagen för särskilt kvalificerade och äldre operatörer, medan lönerna inom industri »i stort» skulle understiga de statliga lönerna. I remissyttrandena har bl. a. statskontoret framhållit, »att det på längre sikt kan uppstå svårigheter att i vissa fall rekrytera de fasta maskinoperatörstjänsterna med kompetenta krafter», om på dessa tjänster uteslutande placeras biträden för skriv- och kontorsgöromål. Försvarets civilförvaltning har funnit, »att den lägsta lönegraden för maskinpersonal bör vara 10 lönegraden», och flygförvaltningen har anfört, »att lägre lönegrad än den 11 ej bör komma till användning för maskinoperatörer». Pensionsstyrelsen »avstyrker under hänvisning till rekryteringssvårigheter bestämt, att lönegraden för dessa operatörer skulle sättas lika som för skriv- och kontorsbiträden». Det synes mot bakgrund härav uppenbart orimligt redan ur arbetsgivarsynpunkt att, som i propositionen föreslås, för framtiden sänka en redan ansträngande låg lönenivå. För maskinoperatörerna torde därför såsom tidigare samma löneställning som för expeditivsvakter m. fl. böra komma i tillämpning.

Med åberopande av vad vi sålunda anfört får vi hemställa,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 134 måtte besluta, att för hålkortspersonal (stansoperatörer och maskinoperatörer) skall enligt vederbörande myndighets bestämmande tillämpas högst lönegrad Ce 10, därvid på det

tidigare rekryteringsstadiet för stanspersonal tillämpas den reglerade befordringsgången för skriv- och kontorsbiträden och för maskinpersonal den löneställning, som gäller för expeditivakter m. fl.

Stockholm den 31 mars 1953.

Folke Nihlfors.

Ingemund Bengtsson,
Varberg.

Folke Kyling.